

(Om förre ägaren till Hökeriet Tomgapsg 4, Herr Larsson)

Min far var son till en lantbrukare och alla hans bröder blev lantbrukare utom min far som tidigt kom i tjänst som skjutspojke. Han brukade berätta, hur han körde köpman och hur han sedan fick ligga och sova i stället, där hästen stod. Sedan blev han betjänt på olika gods i Skåne. Min mor var kammarjungfru på ett gods.

HANDLARENS BISYSSLA: När de gifte sig övertog de affären på Tomgapsgatan. Min far fortsatte att hjälpa till och ordna när det var stora fester ute på godsen, han var så omtyckt. På senare år, när det gick sämre i affären hjälpte min far till och bar på begravningar. Han ordnade också begravningar själv. Det fanns ju begravningsfirmor, men genom affären blev han ofta ombedd att ordna begravningar. I bland fick far resa bort för begravningar och då skötte mor affären. Men då sa alltid far, när han kom hem, att hon inte kunde sköta affären, för hon glömde alltid skriva upp det som folk tog på kredit; men hon var så snäll, min mor. Och det var min far också. För snäll, det var därför som det inte gick så bra med affären senare, de var inga ekonomer varken far eller mor.

ÖPPNINGSTIDER: När dom började med affären på slutet av 1800-talet hade dom öppet ända till klockan 10, det har far berättat. När jag kom till stan 1906 hade de öppet till kl 8 på kvällen men sedan blev det vanlig tid, kl 6. Affären öppnades tidigt på morgonen. Redan kl 6, då kom mjölkbilens, och då skulle det vara ljust i affären annars blev mjölkskjutsen arg. Far brukade bjuda mjölkskjutsen på en öl på morgonen.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

LYSE OCH VÄRME: På kvällen, när far stängt affären kl 10 gick han alltid ut och hämtade fotogen och fyllde sedan lamporna i taket, en efter en. Sedan gick han in på kontoret och gick igenom kassaböckerna och då tog han sig en cigarr och en grogg. På kontoret som var det lilla, lilla rummet bakom butiken hade far en kamin men i själva butiken fanns ingen värme och min mor fick alltid ha på sig flera koftor då hon stod i affären. Så fort det blev modernt med elektriskt ljus i affären skaffade min far det, han var alltid tidig av sig.

TELEFON: Han skaffade t ex telefon tidigt. Den stod på hans skrivbord på kontoret. Dit ringde alla som ville tala med t ex studenterna i kvarteret. Jag minns att jag brukade springa med lappar till folk i helta Tomegap med bud om telefon.

ANNONSERING! SKYLTTNING: Vi hade aldrig några annonser i tidningen. Det behövdes inte. Vår affär låg ju ensam där. Det fanns en liten affär till på Tomegapsgatan vid Trekanten. Skyltningen var minimal. Min mor kunde lägga ut lite frukt på en skål, eller ställa ut några burkar i fönstret. Det var ju ett sådana små fönster. Det var inte så många skyltar utanpå huset. Mazetti hade visst en blå skylt.

KUNDKRETS: Det var mest studenter, som handlade hos oss. Det bodde ju massor av studenter i Tomegap. - Men även många familjer handlade där. Far kunde räkna upp massor av familjer, som köpte i hans affär. Det var många fina familjer. De hade korgar med sig då de kom och köpte mycket på en gång. Alla som bodde i Tomegapsgatan köpte hos oss, det var många familjer. Lasarettet köpte också av oss. Det brukade komma någon från lasarettet, som gått omkring i salarna och frågat om patienterna ville ha något köpt. Alla

flickorna på gymnastinstitutet handlade också hos oss.

KREDIT: De flesta köpte kontant. Det var vanligt att man köpte på bok också. Då skrev far upp summan i kundernas böcker och även på egna papper. Sedan, när han skulle få betalt kunde han jämföra sina kladdpapper med kundens bok. Det var mycket som aldrig blev betalt, för det fanns ju också sådana, som köpte på krita, många studenter och t ex Håkan Olssons tryckeri.

STRINDBERG KUND I AFFÄREN: Strindberg köpte sin mjölk i vår affär. Det var då han var så skygg. Han brukade gömma sig vid Fickens stall och inte gå in i affären förrän det var tomt där. Men innan han lämnade Lund kom han in i affären och tog far i hand och tackade för tiden som gått. Det visar ju att han trivts i affären ändå. Alla trivdes så bra i affären. Vi var som en hel familj. De som kom ofta kallade min mor för moster Lisa. De stod ofta och pratade länge i affären. Alla man kände kallade man moster, då jag uppfostrades, ordet tant användes inte.

VAROR: Vår affär var en guldgruva från början. Vi hade nästan allt, det måste vi ju ha, för vi hade många fina kunder. Affären kallades hökeri, för den var så liten men man kan säga att den var en liten speceriaffär, den var mycket väl sorterad, och hade mycket fler varor än hökerierna. Vi hade mycket karameller för det tyckte ju studenterna om. De drack mycket vin också. Min far hade ett mycket stort vinlager nere i källaren. Där fanns champagne och även billigare viner. I källaren stod pilsner också. I flaskor med träkork och när det blev för varmt jäste ölet och korken flög i taket. Vi sålde mycket vykort, och väldigt mycket ljus. Mjölk och socker och gryn såldes i lös vikt. Det stod

förpackat i stora säckar i lagerrummet på andra våningen. Så fick far fylla trä-
lådorna med mjöl och socker och bära ned dem till butiken. Det var inga etiket-
ter på lådorna. Sillen hade vi i sillahuset på gården i väldiga tunnor. Man fick
ta upp den med en gaffel av horn och lägga den på ett papper och sedan slog man
in allt i tidningspapper. I butiken stod aldrig någon silltunna. På gården tappade
vi upp fotogen. När jag kom 1906 fanns det en stor anordning med ett rör, som
man tappade upp med, men jag vet inte hur den fungerade (se bild 1!). Sedan
kom en ny behållare. Det finns ju rester av den än på gården. Vi hade en speciell
sorts kaffe. Gagu (el. Gagn-)kaffe som vi köpte från kolonialfirman Ganslart
och Gussing. Det kom folk långt nere från stan och köpte det. Kaffet förvarades
i bleckburkar med tre kilo i. De stod på hyllor mitt i affären. Från början var
kaffet malet, men sedan fick vi kvarn. Man fick ha dubbla påsar för kaffet. Vi
sålde snus, men inte i dosor. Vi hade mjölk också som såldes i smala flaskor
med porslinskork. Det fanns även bröd, matbröd och vetebröd. Ett tag i början
sålde också tråd och hårnålar, björntråd i nystan var det på den tiden., och
linneknappar. Det var mest för lasarettet. Men det var stora förtjänster på det.
Sådana saker låg i en låda som stod på disken. Salt såldes i lösvikt, saltbingen
var stor och försedd med ett lock. Saltet hälldes upp med en träslev. Medicinerna
köpte mycket salt, det var väl till institutionen däruppe. Det är märke kvar än-
nu efter saltbingen. Den fuktade. Till höger om dörren intill kontoret satt ett
skåp med glasdörr och därinne hade vi tandkräm och munvatten och sådant.

ACC. N:R M. 16932:5

S.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

PRUTNING: Det var en judinna som brukade komma till affären och sälja nålar och tråd. Hon begärde alltid skyhöga priser, men min mor så då, att så mycket kunde inte kunderna betala och så fick hon hålla på att pruta idet oändliga tills köpet äntligen blev av. Kunde kunden också pruta? - Nej, det tyckte jag aldrig att jag hörde.

VAROR SOM GJORDES I HEMMET: Vi sålde apelsinmarmelad som min mor gjorde och la på glasburkar. Jag minnst, att jag hjälpte till med att skriva etiketter för dem. Marmeladen var mycket omtyckt och studenterna brukade kalla den moster Lisas goda marmelad. Min mor kokte även ättiksgurka som såldes styckvis. På julen såldes massvis med lutfisk, flera hundra kg, till hela gatan. Min far och mor lutade den själv, i stora, runda ekkar som stod på gården. Annadagen, den 9 dec, skulle man alltid lägga lutfisken i vatten och det gjorde vi. Det var lock på kärlen. Jag tror, att min far hade fått koren från något gods som han hade arbetet på. Min mor sålde inte lingon. Vi hade inte någon torkad fisk i början, underligt nog, men sedan tror jag mig minnas att vi sålde torkad fisk.

GROSSISTER: Vi köpte nästan det mesta från Ganslant och Gussing, det var en kolonialfirma, som hade nederlag i Lund, och från A P Hedmans. Så köpte vi från fabrikena, t ex från Mazetti. Jag kom särskilt ihåg en man som hette Möller som brukade komma och ta upp order hos min far. Mor köpte ägg i stora korgar på torget, sedan sålde vi äggen i affären. Vinet kom i stora trälådor. men far måste hämta det på järnvägen. Jag kommer ihåg hur roligt vi tyckte det var då far skulle gå och hämta vinet. Då brukade vi få följa med och åka på den dragkärren, som han skulle köra hem vinet på. Samtidigt brukade han hämta brännvin, men det för eget bruk. Brännvin fick vi inte sälja. Vi köpte aldrig

något direkt från bönderna.

KASSALÅDA, KASSABOK . Vi hade två kassaskrin, för att det inte skulle vara så långt att gå, affären var ju ganska lång. Det ena stod på en disk, innanför den stora disken, där vi också hade bröd. Den andra var nere i en låda under disken. Kreditboken låg framme på disken. Vi hade fått den av en som far kände som arbetade på pastorsexpeditionen. Han var vaktmästare där och så gav han oss denna jättestora bok som pappa använde som kreditbok.

EJ RINGKLOCKA PÅ DÖRREN: Vi hade ingen ringklocka på dörren. Det behövdes inte, för det var ju ett fönster på dörren in till fars kontor. Där brukade jag stå och titta om det kom några stiliga studenter in i affären.

OMSLAGSPAPPER, PÅSAR: Överst på vinden, som vi kallade "hjälle", hade vi påsar och papper och sådant. Det var för varmt att ha varor där. Så länge jag kan minnas hade vi omslagspapper i rullar; på samma ställning som Ohlsson hade kvar. Vi sålde karameller i strutar.

BOSTADEN. Vi bodde innanför affären i två små rum. Jag låg på fars kontor. Det fanns en kakelugn i rummet. På andra våningen bodde först en gammal dam, som jag kallade moster, men hon dog snart och då flyttade det in studenter. De avlöste varandra. I början när mor orkade, brukade de äta hos oss.

EJ PRISLAPPAR. Det fanns inga prislappar på varorna. Men mor höll allt i minnet. Hon kom ihåg både priser och telefonnummer.

VÅGAR. Vi hade två stora vågar, inga små vågar. Vanliga balansvågar var det.

LUCKOR FÖR DÖRREN. Varje kväll satte vi upp luckor för fönsterrutorna på dörren till affären, det minns jag såväl.